

Προστασία από τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού μέσω της κοινοτικής νομοθεσίας

Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου... ή γενετήσιου προσανατολισμού.
Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 21).

Το άρθρο 13 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα εξουσιοδοτεί την ΕΕ να θεσπίσει νομοθεσία για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω γενετήσιου προσανατολισμού. Επί του παρόντος, η ΕΕ διαθέτει νομοθεσία για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω γενετήσιου προσανατολισμού μόνο στον τομέα της απασχόλησης. Η **οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση** απαγορεύει τις διακρίσεις σε επίπεδο πρόσβασης και όρων απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης, επαγγελματικής κατάρτισης, καθοδήγησης και συμμετοχής σε οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών, ισχύει δε τόσο για τον ιδιωτικό όσο και για τον δημόσιο τομέα. Τα κράτη μέλη όφειλαν να εφαρμόσουν την οδηγία μέχρι το τέλος του 2003.

Δεκαοχτώ κράτη μέλη αποφάσισαν να κάνουν περισσότερα από όσα επιτάσσει η κοινοτική νομοθεσία και να επεκτείνουν την προστασία πέραν του χώρου εργασίας. Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται προστασία στις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους και τα διαφυλικά (LGBT) άτομα σε ευρύτερο φάσμα κοινωνικών τομέων όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία, η κοινωνική ασφάλιση και η υγειονομική περίθαλψη, καθώς και η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης. Τα μέλη φυλετικών και εθνοτικών μειονοτήτων απολαμβάνουν ήδη αυτή την ευρύτερη προστασία δυνάμει της οδηγίας 2000/43/ΕΚ για τη φυλετική ισότητα.

Νομική προστασία στα κράτη μέλη της ΕΕ

Σε οκτώ κράτη μέλη (Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Ισπανία, Αυστρία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία), η νομοθεσία κατά των διακρίσεων λόγω γενετήσιου προσανατολισμού δεν καλύπτει μόνο την απασχόληση, αλλά και όλους τους άλλους τομείς που αναφέρονται στην οδηγία για τη φυλετική ισότητα.

Σε δέκα κράτη μέλη (Τσεχική Δημοκρατία, Ιρλανδία, Λεττονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο), η νομοθεσία κατά των διακρίσεων έχει επεκταθεί μερικώς καλύπτοντας και άλλους τομείς εκτός της απασχόλησης.

Σε εννέα κράτη μέλη (Δανία, Εσθονία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Κύπρος, Μάλτα, και Πολωνία), η νομοθεσία κατά των διακρίσεων καλύπτει μόνο τους τομείς που αναφέρονται στην οδηγία περί ισότητας στην απασχόληση. Η Εσθονία, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Πολωνία συζητούν επί του παρόντος το ενδεχόμενο επέκτασης της νομοθεσίας.

Παρά την εν λόγω νομική προστασία, τα άτομα LGBT επιλέγουν συνήθως να μην αποκαλύπτουν τον γενετήσιο προσανατολισμό ή τη σεξουαλική τους ταυτότητα στον χώρο εργασίας φοβούμενα τυχόν αρνητικές συνέπειες. Όσοι μιλούν ανοιχτά για τη σεξουαλικότητά τους, βιώνουν συνήθως αποκλεισμό από κοινωνικές δραστηριότητες, καθώς και σωματική και λεκτική παρενόχληση, ενώ περιορίζονται οι προοπτικές τους στον τομέα της απασχόλησης. Σε άλλους τομείς, όπως η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη, τα άτομα LGBT εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις. Ο εκφοβισμός και οι υβριστικοί χαρακτηρισμοί στο σχολείο ευθύνονται συνήθως για τα υψηλά ποσοστά ατόμων LGBT που το εγκαταλείπουν πρόωρα, ενώ τα περισσότερα σχολεία δεν διαθέτουν συγκεκριμένα σχέδια για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων. Στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, τα άτομα LGBT είναι πιθανό να αντιμετωπίζουν συμπεριφορές επαγγελματιών στον χώρο της υγείας υποκινούμενες από προκαταλήψεις, οι οποίες τα αποτρέπουν από την αναζήτηση ιατρικής φροντίδας.

Φορείς ισότητας

Οι εθνικοί φορείς ισότητας προωθούν την ίση μεταχείριση, διεξάγουν έρευνες για τις διακρίσεις και παρέχουν συμβουλές στα θύματα. Η κοινοτική νομοθεσία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να συστήνουν φορείς ισότητας μόνο στους τομείς των φυλετικών διακρίσεων και των διακρίσεων λόγω φύλου. Η οδηγία περί ισότητας στην απασχόληση δεν επιβάλλει τη σύσταση τέτοιων φορέων για άλλες μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένου του γενετήσιου προσανατολισμού. Παρόλα αυτά, πολλά κράτη μέλη, πέρα από τις επιταγές της κοινοτικής νομοθεσίας, έχουν θεσπίσει πρόσθετη προστασία για τα άτομα LGBT.

Δεκαοχτώ κράτη μέλη (Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία, Κύπρος, Λεττονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν συστήσει ενιαίους φορείς ισότητας, αρμόδιους για όλες τις μορφές διακρίσεων. Στη Σουηδία, λειτουργούσε ειδικός φορέας διαμεσολάβησης (HomO) για τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού, ο οποίος κατόρθωσε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των θυμάτων ομοφοβίας. Επί του παρόντος, η Σουηδία και η Δανία κινούνται επίσης προς την κατεύθυνση της σύστασης ενιαίου φορέα ισότητας αρμόδιου για όλες τις μορφές διακρίσεων.

Εννέα κράτη μέλη (Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Ισπανία, Ιταλία, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία και Φινλανδία) δεν διαθέτουν επί του παρόντος φορέα ισότητας αρμόδιο για τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού.

ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Το άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει γενικώς τις διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της διάκρισης λόγω του γενετήσιου προσανατολισμού. Δεν πρόκειται για απαρίθμηση των διαφόρων μορφών διακρίσεων με σειρά προτεραιότητας, ανάλογα με τον βαθμό προστασίας τους. Τα άτομα έχουν ίσα δικαιώματα στην ίση μεταχείριση. Αυτό σημαίνει ότι η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω γενετήσιου προσανατολισμού πρέπει να επεκταθεί ώστε να παρέχεται προστασία και εκτός του τομέα της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, όπως ακριβώς ισχύει για όσους υφίστανται διακρίσεις λόγω φυλής ή εθνοτικής καταγωγής.

Το παρόν φυλλάδιο βασίζεται σε δύο εκθέσεις: *Homophobia and Discrimination on the grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States – Part 1 Legal Analysis* (Ομοφοβία και διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου στα κράτη μέλη της ΕΕ – Μέρος 1: Νομική Ανάλυση) που δημοσιεύθηκε από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) τον Ιούνιο του 2008 και *Homophobia Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States – Part 2 The Social Situation* (Ομοφοβία και διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου στα κράτη μέλη της ΕΕ – Μέρος 2: Η κοινωνική κατάσταση) που δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο του 2009.

Επισημαίνεται ότι η κοινοτική νομοθεσία προστατεύει τα τρανσεξουαλικά, αν και όχι απαραίτητα διαφυλικά, άτομα από τις διακρίσεις λόγω «φύλου» στον τομέα της απασχόλησης. Για περισσότερες διευκρινίσεις σχετικά με τα δικαιώματα των διαφυλικών ατόμων, συμβουλευθείτε το συνοδευτικό έντυπο «Προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα διαφυλικά άτομα».

Το πλήρες κείμενο της έκθεσης είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://fra.europa.eu>

Μπορείτε να παραγγείλετε δωρεάν όλες τις εκδόσεις του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του δικτυακού του τόπου.

Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τη μετάφραση του εντύπου, συμβουλευθείτε την αγγλική γλώσσα, η οποία αποτελεί την πρωτότυπη και επίσημη έκδοση του εγγράφου.